VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lausunto

Vero-osasto

23.10.2019

Valtiovarainvaliokunta / verojaosto
Eduskunta

Hallituksen esitys HE 25/2019 vp

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt valtiovarainministeriöltä vastinetta saamistaan hallituksen esitystä HE 25/2019 vp koskevista kirjallisista lausunnoista.

Sähkösavukkeiden veronkorotus

Kuten esityksessä todetaan, sähkösavukenesteiden vero otettiin käyttöön v. 2017 alusta. Verotason mitoitus sisälsi epävarmuuksia, koska ei ollut käytettävissä tietoja tulevista sähkösavukenesteiden hinnoista sekä käyttömääristä ja -tavoista. Edelleenkään ei ole mahdollista määritellä yhtä savuketta vastaavaa sähkösavukenestemäärää, sillä sähkösavukkeet eroavat perinteisistä tupakkatuotteista koostumukseltaan, käyttötavoiltaan ja haittavaikutuksiltaan. Esimerkiksi polttamisen keskeyttäminen ja uudelleen aloittaminen on eri tavalla mahdollista sähkösavukkeilla kuin perinteisillä savukkeilla. Nikotiinipitoisuus ei myöskään ole määrittävä tekijä tupakkatuotteen haitallisuuden kannalta, vaan tupakkaveron taso kuvaa muutakin haittaa kuin tuotteen nikotiinipitoisuutta (jonka imeytyminen elimistöön voi myös erota merkittävästi savukkeiden ja sähkösavukkeiden välillä). Sähkösavukenesteitä on sekä nikotiinipitoisia että nikotiinittomia ja nesteitä on myös mahdollista sekoittaa itse. Myös nikotiinittomat nesteet voivat aiheuttaa terveyshaittaa.

Vertailutiedon puuttuessa verotason mitoituksessa pyrittiin siihen, että sähkösavukenesteiden hintamuutos ei veron käyttöönoton seurauksena merkittävästi ohjaa kulutusta pois verollisesta myynnistä. Mitoituksessa otettiin myös huomioon verotaso muissa EU-maissa, mutta nykyisin Suomessa on Portugalin ohella EU:n korkein verotaso.

Voidaan arvioida, että sähkösavukenesteiden verotuksen vakiintuminen on vielä kesken. Nikotiinittomia nesteitä ei ole ilmoitettu verotettavaksi juuri lainkaan. Tämän taustalla on se, että sähkösavukkeissa käytettävillä nikotiinittomilla nesteillä voi olla myös muita käyttötarkoituksia ja nesteet ovat veronalaisia vain silloin, kun ne ovat tarkoitettuja käytettäväksi sähkösavukkeissa. Verohallinto on tiedottanut asiasta äskettäin: https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/valmisteverotus/tupakkavero/. Kyse on lopulta tulkinnasta siitä, milloin voidaan katsoa, että nikotiiniton neste on tarkoitettu sähkösavukkeissa käytettäväksi.

Niin veron terveys- kuin fiskaalisen tavoitteen kannalta olisi ensisijaisesti tärkeää, että kaikki sähkösavukenesteet saadaan verotuksen piiriin siten, että niistä perittäisiin edes nykyisen tasoinen vero. Veronkorotus voisi mahdollisesti vaikeuttaa tätä tavoitetta ottaen huomioon se, että nikotiinittomia nesteitä

ei käytännössä ole ilmoitettu verotettavaksi. Tämän jälkeen verotasoa voi harkita korotettavaksi. STM tukee tätä lähestymistapaa, joka on myös linjassa tavoitellun asteittaisen ja maltillisen tupakkaveropolitiikan kanssa.

Tupakkaveron korotukset lisäävät matkustajatuontia, salakuljetusta ja laitonta tupakkatuotteiden välittämistä.

Veronkorotukset ovat samaa suuruusluokkaa aiemmin asteittain toteutettujen veronkorotusten kanssa, jotka eivät toistaiseksi ole lisänneet salakuljetusta tai matkustajatuontia. Tupakan matkustajatuonnin kasvua rajoittavat myös tupakkalain säännökset tupakkatuotteiden varoitusmerkinnöistä.

On kuitenkin totta, ettei voida arvioida, minkä suuruiset veronkorotukset johtavat matkustajatuonnin tai salakuljetuksen kasvuun. Veronkorotukset esitetään toteutettavaksi jatkossakin asteittain, jolloin vaikutuksia voidaan seurata ja tarvittaessa reagoida.

Savukkeilla ja sikareilla on eri suuruiset veronkorotukset.

Savukkeiden ja sikareiden veronkorotukset ovat prosentuaalisesti saman suuruisia, mutta koska sikareiden vero on keskimäärin pienempi ja sikarit ovat keskimäärin kalliimpia, veronkorotuksen hintavaikutus on prosentuaalisesti pienempi.

Tupakkatuotteiden varastointi siirtää verotulojen kertymistä ja vaikeuttaa vaikutusten ennustamista

Varastoinnin takia veronkorotusten vaikutukset eivät toteudu täysimääräisinä välittömästi, mutta tämä voidaan ottaa vaikutusten arvioinnissa huomioon. Pidemmällä aikavälillä verotulojen kertymisen ajoituksella ei ole vaikutusta valtion budjettiin.

Veronkorotuksen vaikutus nuuskan kulutukseen

Kuten esityksessä on todettu, tupakkaveron korotus saattaa siirtää kulutusta verollisten tupakkatuotteiden kulutuksesta nuuskaan.

Neuvotteleva virkamies Jenni Oksanen